

215.

ING. DIM. TRESIGLAVIĆ

KAKO ĆEMO SAČUVATI NAŠE ŠUME OD POŽARA

IZDANJE
GLAVNE UPRAVE ZA ŠUMARSTVO BIH
SARAJEVO
1951

B. 2123

ING. DIM. TRESIGLAVIĆ

KAKO ĆEMO SAČUVATI NAŠE ŠUME OD POŽARA

IZDANJE
GLAVNE UPRAVE ZA SUMARSTVO BIH
SARAJEVO
1951

Uvod

Šumski požari svake godine, u većoj ili manjoj mjeri, pričinjavaju osjetne štete našim šumama, stvarajući time i nepotrebne poremećaje ne samo šumskoj privredi, nego i privredi naše zemlje uopšte. Još nam je u svježem sjećanju 1946 godina, po šumskim požarima najteža, u kojoj su požari uzeli toliko maha da su povremeno morali da nastaju veći zastoji u drugim privrednim granama, da bi se građanstvo moglo upućivati na gašenje požara. Nisu bili rijetki slučajevi potpunog zastoja čitave privrede u jednom kraju, jer se moralo hitati na gašenje šumskih požara koji su ugrožavali sela, stoku, usjeve na njivama pokraj šuma, pa i ljudske živote. Oni su se pojavljivali na sve strane i kroz čitavo to ljeto. Po štetama od šumskih požara to je bila najteža godina koja se pamti u istoriji našeg šumarstva.

Ni u docnijim godinama šumski požari, iako u manjem obimu, nisu poštedili naše šume. Kao najteža poslije 1946 godine, bila je 1950 godina, u kojoj je, radi suše koja je vladala kroz čitavo ljeto, opet došlo do mnogobrojnih šumskih požara u našoj Republici. Kako vidimo još i danas naš šumski fond trpi osjetne i nepotrebne štete od šumskih požara. Ugrožavanjem požarima našeg šumskog fonda, pored svih ostalih nedaća, koje oni za sobom ostavljaju, direktno se ometa i socijalistička izgradnja naše zemlje. Kad stvari tako stoje, nije potrebno jasnije i potpunije ubjeđenje koliko je velika odgovornost na svima nama ako ne budemo štitili naše šume od požara.

Dosadašnje štete od šumskih požara

Štete koje prouzrokuju šumski požari mogu biti mnogostruke. One su najprije vidljive u izgoreloj drvnoj masi, šumskom podmlatku i na samom šumskom zemljištu. Pored ovih direktnih šteta, koje nanose požari, njihovom pojavom se iza-

zivaju poremećaji i u drugim privrednim granama. Kod pojave šumskog požara, sva preduzeća, saobraćajna sredstva i građanstvo iz najbliže okoline mora prekidati svoje redovne poslove u privredi, da bi se stavilo u službu gašenja požara, što se u tim momentima nameće kao najpreči i najhitniji zadatak.

Da vidimo kakve je štete pretrpjelo naše šumarstvo i naša privreda od oslobođenja naovamo, na teritoriji Bosne i Hercegovine.

1945 godina: prema nepotpunim podacima bilo je 282 šumska požara, na površini od 12.357 ha; izgorelo ili nagorelo 445.620 m³ drvene mase, u vrijednosti od 30,246.128 dinara. Na gašenju ovih požara nisu registrovani nikakvi troškovi, iako ih je bilo. Koštanje novog pošumljavanja paljika, njege i zaštite šumskih kultura, iznijeli bi 123,500.000 dinara, računajući ove troškove 10.000 dinara po jednom hektaru. Prema tome, ukupna šteta iznosi 153,746.128 dinara.

1946 godina: bilo je ukupno 911 šumskih požara, na površini od 29.802 ha; izgorelo ili nagorelo 2,349.000 m³ drvene mase, u vrijednosti od 588,348.844 dinara. Vrijednost ljudskih nadnica koje su upotrebljene na gašenju ovih požara iznosila je 5,978.684 dinara. Ukupna šteta, izražena u novcu iznosila je 594,327.528 dinara. Ako se tome dodaju troškovi za nova pošumljavanja ovih paljika, popunjavanja, njegu i zaštitu, onda bi se navedena suma popela na 892,347.528 dinara.

1947 godina: bilo je ukupno 224 šumska požara, na površini od 1.354 ha; izgorelo ili nagorelo 21.551 m³ drvene mase, u vrijednosti od 3,315.486 dinara. Na gašenju ovih požara nisu registrovani nikakvi troškovi iako ih je bilo. Troškovi novog pošumljavanja paljika, njihove njege i zaštite, iznijeli bi 13,540.000 dinara, tako da bi se ukupna šteta popela na 16,855.486 dinara.

1948 godina: bilo je 114 šumskih požara, na površini od 149 ha; izgorelo ili nagorelo 901 m³ drvene mase, u vrijednosti od 1,315.504 dinara. Utrošene nadnice za gašenje ovih požara iznose 20.000 dinara a koštanje novog pošumljavanja i zaštite 1,490.000 dinara. Ukupna šteta, prema tome, iznosi 2,825.504 dinara.

1949 godina: bilo je ukupno 207 šumskih požara, na površini od 741 ha; izgorelo ili nagorelo 1.049 m³ drvene mase, u vrijednosti od 8,159.670 dinara. Utrošene nadnice na gašenje iznose 17.505 dinara, novo pošumljavanje, popunjavanje, njega i zaštita koštaće 3,710.000 dinara. Ukupna šteta i troškovi iznose 11,887.175 dinara.

1950 godina: bilo je ukupno 547 šumskih požara, na površini od 2.979 ha; izgorelo ili nagorelo 205.455 m³ drvene mase, u vrijednosti od 26, 989.966 dinara. Utrošene nadnice za gašenje iznose 2,637.041 dinara a troškovi za novo pošumljavanje, njegu i zaštitu 29,790.000 dinara. Ukupna šteta i troškovi bi iznijeli 69,417.006 dinara.

Od oslobođenja do konca 1950 godine ukupna šteta i troškovi izazvani šumskim požarima iznosili bi:

1945 godina, prema nepotpunim podacima	153,746.128 dinara
1946 godina,	892,347.528 dinara
1947 godina,	16,855.486 dinara
1948 godina,	2,825.504 dinara
1949 godina,	11.887.175 dinara
1950 godina,	69,417.006 dinara

Ukupno: 1.147,078.827 dinara.

Ove cifre nam još ne pokazuju koliko nas stvarno koštaju šumski požari od oslobođenja do konca 1950 godine. Navedeni troškovi gašenja šumskih požara su samo oni koji su stvarno utrošeni i kao takvi evidentirani. A koliko je hiljada i hiljada nadnica utrošeno preko toga, imajući u vidu da je kod pojave šumskih požara mobilisano i dizano na gašenje svo sposobno stanovništvo iz najbliže okoline, koje je po svojim građanskim dužnostima i zakonskim obavezama moralo da pristupi gašenju požara, bez materijalne naknade za ovaj rad. U ovu sumu nismo uračunali ni gubitke mnogobrojnih privrednih preduzeća koja su morala da obustavljaju svoju redovnu proizvodnju, da bi svoje radništvo upućivala na gašenje požara, niti gubitke cjelokupne privrede koja je time trpila zastoje, jer se građanstvo odvajalo od svojih redovnih dužnosti za vrijeme gašenja šumskih požara. Prema tome, šteta bi bila još i mnogo veća. Najzad, nismo ovdje mogli ocijeniti veličinu gubitaka koje trpi naš izvoz, a s

time u vezi i naša kupovna moć u inostranstvu, od koje dobrim dijelom zavisi podizanje naše industrije.

I ovo malo podataka zaprepašćuje. Štete koje prouzrokuju šumski požari vrlo se teško nadoknađuju. Oni predstavljaju težak udarac za našu privredu uopšte, a posebno za šumarstvo, jer se šume iza požara vrlo teško i dugotrajno oporavljaju i obnavljaju.

O uzrocima šumskih požara

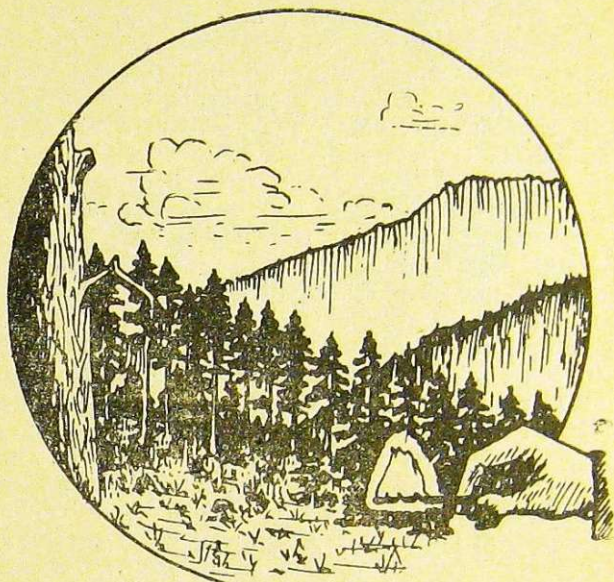
Prema podacima kojima raspolažemo, uzroci šumskim požarima bili su sljedeći:

Godina	S l u č a j e v a						
	zlonamjerno	koristoljublje	nepažnja	lokomotiva	eksplozija	cigareta	nezoznato
1945	nema podataka						
1946	11	60	365	64	10	32	369
1947	8	3	121	21	4	18	39
1948	4	31	41	28	—	3	7
1949	3	5	115	55	2	3	24
1950	1	40	206	144	4	20	132
Svega	27	139	848	312	20	76	581

Iz gornjeg pregleda vidimo da šumske požare, izuzimajući one koji su nastali od eksplozije (zaostala municija, a jedan slučaj od groma), prouzrokuje čovjek nepažnjom, nemarnošću i zlonamjerno. Od 27 zlonamjernih slučajeva, koji su registrovani, 11 slučajeva bilo je samo u 1946 godini. Pretpostavlja se da je zlonamjernih slučajeva bilo najviše u 1945 godini, izazvanih od narodnih neprijatelja, pored onih prouzrokovanih ratnim operacijama. Osnovane su pretpostavke da se mnogi zlonamjerno prouzrokovani požari prikrivaju među ostalim uzrocima, a naročito među onima koji su navedeni kao »nepoznati«. Hotimičnog prouzrokovaca šumskog požara nije lako uhvatiti, jer on to čini svjesno i obazrivo.

Požari nastali iz koristoljublja ne razlikuju se mnogo od ovih prvih. Njih najčešće prouzrokuju seljaci, krčenjem svojih njiva pokraj šuma i paljenjem suve trave, žila i ostalog iskrčenog materijala. U Bosni se ovakav način krčenja na-

ziva »požaranje«, — dakle, postoji čak i termin za šumske požare nastale ovim uzrokom. Ovi požari nastaju mahom u proljeće, kad seljak čisti svoje njive i krčevine paljenjem suve trave i bujadi, pa time zapali i šumu, u čemu mu pomognu česti proljetni vjetrovi. Moramo ovdje napomenuti da su na ovakav način, u bivšoj Jugoslaviji, nastali mnogi šumski požari u Bosni i Hercegovini. Radilo se tu o uzurpiranju državnog šumskog zemljišta, kada se, u jagmi za

Zlonamjerno prouzrokovani šumski požari su zločini,
a njihovi prouzrokovali — narodni neprijatelji

što bržim osvajanjem i proširivanjem ovakvog zemljišta, ovo postizalo jednostavnije i brže paljenjem. Ova praksa se nastavila i u prvim poratnim godinama, dok naš seoski čovjek nije shvatio revolucionarni preobražaj našeg društva u kome su mu se ukazivale nove i različite mogućnosti da poboljša svoj, kroz vijekove, mukotrpan život. On više nije spao na svoju zlehudu njivu i uzurpaciju koja ga nikada nije mogla ishraniti za godinu dana i pored koje je on ipak morao

jim nemarom i neznanjem nanose našim šumama, a onima koji to čine zlonamjerno — oštra opomena da se klone i pomisli da izazivaju šumske požare, jer i za njih zakon ima dovoljno sigurnu oštricu.

Ako ovo postignemo smatraćemo da smo sa ovom knjižicom dali jedan mali prilog zaštiti naših šuma od požara.

SADRŽAJ

	Strana
Uvod	3
Dosadašnje štete od šumskih požara	3
O uzrocima šumskih požara	6
Štete i ostale posljedice šumskih požara	13
Zakonskih propisi u vezi šumskih požara	19
Kako možemo spriječiti šumske požare	22
1. Dužnosti narodnih vlasti i frontovskih organizacija	23
2. Dužnost roditelja seoske djece i škola.	25
3. Dužnosti šumskih manipulacija	26
4. Dužnosti željeznica	26
5. Dužnosti šumarske i šumsko-čuvarske službe	27
Zaključak	29
